

UDK 27-312.47-587.5-57(469)-537(470+571)Laurentin R.

Primljeno: 15. 5. 2018.

Prihvaćeno: 26. 6. 2018.

Pregledni članak

FATIMSKI ZAHTJEV ZA POSVEĆENJE RUSIJE I SVIJETA U TEOLOŠKIM PROMIŠLJANJIMA RENÉA LAURENTINA

Andrea FILIĆ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
andrea.filic@kbf.hr

Vanda KRAFT SOIĆ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
kraftsoicv@kbf.hr

Sažetak

Rad se bavi višeslojnom problematikom fatimskog zahtjeva za posvećenje Rusije i svijeta unutar šireg konteksta teoloških promišljanja jednog od najvećih mariologa XX. stoljeća i koncilskog perita Renéa Laurentina (1917. – 2017.). Prvi, uvodni dio rada kontekstualizira temu, ocrtavajući Laurentinov pristup bavljenju problematikom ukazanja, pa tako i onog fatimskog, te sumirajući njegov doprinos na tom području. Drugi dio rada na temelju Laurentinovih uvida i prosudbi upućuje u delikatnost problematike fatimskog zahtjeva u vidu poteškoća koje je on za pape predstavljao u diplomatskom pogledu, što se tiče odnosa papinske službe prema privatnim objavama te gledom na sud o valjanosti učinjenih posvećenja. Treći dio rada donosi Laurentinova razmatranja problematike fatimskog zahtjeva za posvećenje Rusije i svijeta s teološkog stajališta. Zaključni dio rada daje oris Laurentinovih konkretnih, praktičnih prijedloga proizašlih iz njegova teološkog promišljanja fatimskog zahtjeva za posvećenje, koji nastoje oko boljeg razumijevanja same naravi posvećenja i njegove »duhovne kvalitete«, s konačnim ciljem djelotvornosti posvećenja o kojemu – budući da je posvećenje naša svetost, pobožanstvenjenje – prema Laurentinu ovisi sama budućnost osoba i zajednica.

Ključne riječi: René Laurentin, Fatima, ukazanja, posvećenje, mariologija.

1. Umjesto uvoda: René Laurentin – mariolog i stručnjak za ukazanja

René Laurentin (1917. – 2017.) bio je jedan od najvećih mariologa XX. stoljeća. Godine 1946. zaređen je za svećenika. Nakon što je doktorirao iz filozofije na Sorboni, godine 1953. postigao je doktorat iz teologije na Katoličkom institutu u Parizu te postao profesor teologije. Od 1955. godine član je Papinske međunarodne marijanske akademije (PAMI). Godine 1960. imenovan je savjetnikom u pripremnoj teološkoj komisiji Drugoga vatikanskog koncila te potom koncilskim peritom. Sudjelovao je u izradi i redakciji osmog poglavlja *Lumen gentium* o Blaženoj Djevici Mariji. Autor je nezaobilaznih djela o Koncilu, egzegetskih i teoloških djela te nadasve mnogih znanstvenih i popularnih knjiga i članaka s područja mariologije i ukazanja.¹

Ukazanjima se počeo baviti već 1953. godine kada ga je biskup tarbški i lurdski Pierre-Marie Théas zamolio da na Međunarodnom mariološkom kongresu u Rimu 1954. godine obradi teologiju Lurda.² Iz Laurentinovih se riječi vezanih uz tu molbu dade naslutiti da je već kao mladi doktor teologije pitanju ukazanja pristupio s posvemašnjom znanstvenom stručnošću: »Zahtjev za istinom primorao me da napišem 30 svezaka [...] Ozbiljan se može biti samo pod tu cijenu. Biti znanstven znači biti opsežan i vjerodostojan.«³ Te crte pronalazimo i u njegovu kasnijem bavljenju ukazanjima – svakome je posvetio mnoge godine rada, što je rezultiralo brojnim studijama u više svezaka.⁴ Pri-

¹ U prigodi Laurentinove smrti o njegovu su životu i djelu u poznatim svjetskim časopisima objavljeni mnogi prilozi. Usp. Jean-Marie GUÉNOIS, *Le théologien René Laurentin est décédé* (12. IX. 2017), u: <http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2017/09/12/01016-20170912ARTFIG00352-le-theologien-rene-laurentin-est-decede.php> (15. II. 2018.); Marco RONCALLI, *Addio al grande mariologo René Laurentin* (12. IX. 2017), u: <http://www.lastampa.it/2017/09/12/vaticaninsider/ita/vaticano/addio-al-grande-mariologo-rene-laurentin-6zP5Xn9nZck6npFsz9oSZJ/pagina.html> (18. I. 2018.); Andrea GALLI, *Morto il grande mariologo René Laurentin* (11. IX. 2017), u: <https://www.avvenire.it/chiesa/pagine/morto-rene-laurentin> (18. I. 2018.); Loreno MONTANARO, *Addio a René Laurentin, il più grande mariologo del '900* (11. IX. 2017), u: <http://m.famigliacristiana.it/articolo/addio-a-rene-laurentin-il-piu-grande-mariologo-del-900.htm> (18. I. 2018.); Sam ROBERT, *René Laurentin, Investigator of Celestial Visions, Dies at 99* (15. IX. 2017), u: <https://www.nytimes.com/2017/09/15/international-home/rene-laurentin-investigator-of-celestial-visions-dies-at-99.html> (18. I. 2018.). Cjelovitu bibliografiju Laurentinovih djela, za koju navedeni izvori tvrde da ima preko 160 knjiga te preko 1 000 priloga samo za francuski dnevnik *Le Figaro*, nismo nigdje uspjeli pronaći. Najviše bibliografskih izvora donosi francuska Wikipedia: René LAURENTIN, u: https://fr.wikipedia.org/wiki/Ren%C3%A9_Laurentin (13. II. 2018.). Jedno od njegovih važnijih djela o Koncilu prevedeno je i na hrvatski: René LAURENTIN, *Bilanca Koncila: povijest, tekstovi, komentari*, Zagreb, 1971.

² Usp. René LAURENTIN, *Multiplikation des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, Fayard, 1995., 12.

³ *Isto*.

⁴ Usp. *Isto*, 13, 41.

tom je, kako svjedoči, s jedne strane nailazio na čuđenje kolega – jer baviti se ukazanjima znači izgubiti reputaciju teologa, a s druge strane nailazio je na predbacivanja pojedinih zanesenačkih struja.⁵ Iz svih njegovih redaka izbija razumijevanje za obje strane, ali i priznanje koliko je služba teologa koji se bavi ukazanjima teška i delikatna, rizična i opasna.⁶

Laurentin se deklarira kao teolog koji u tim stvarima zauzima srednji put, onaj prosuđivanja. Za nj veli da je »zanemaren i neshvaćen«, ali neizmjereno »važan da bi se nadišla radikalna opozicija koja previše često podjeljuje današnju Crkvu: lakovjernost ili suzbijanje, i njihova uzajamna netolerancija«⁷. Prema njemu, put prosuđivanja znakova mora biti neposredan, u kontaktu s ljudskim realnostima. Nadalje, za taj je put važan kritički pristup, koji shvaća kao razlučivanje koje teži za jasnoćom.⁸ Prosuđivanje je za nj posve drukčije od donošenja suda: »Ja sam samo stručnjak i nemam službu naučavanja. [...] Ja samo ispitujem činjenice, razloge za i protiv. Ja ih razlučujem, tumačim ih što je jasnije moguće, ali ne donosim nikakav sud.«⁹ S time je usko povezan i njegov duboki osjećaj poslušnosti crkvenoj hijerarhiji i poštivanje njezina stava u konkretnim prilikama, vremenima i mjestima.¹⁰

Francuski mariolog, kako na više mjesta svjedoči, nikada nije osjećao potrebu za ukazanjima¹¹ te se njima počeo baviti na poticaj vrhovnih crkvenih

⁵ Usp. *Isto*, 43, gdje veli kako je više puta bio izložen »unakrsnoj paljbi desnice i ljevice«. Tako je čuo da su se njegovi kolege pitali »je li definitivno zaglibio« (*Isto*, 11) ili pak konstatirali da je »upao u lakovjernost« te »više nije teolog« (*Isto*, 43). S druge su mu pak strane, kada bi u nekim ukazanjima otkrio pretjeranosti i devijacije, bili upućivani i ovakvi prigovori: »Vi ne želite vjerovati, više vam neću slati poruke. Vaša ih nevjera ne zaslužuje« (*Isto*, 44).

⁶ Usp. *Isto*, 13, 20, 36, 43. U *Isto*, 13, kao osobito »opasan rizik« spominje istraživanje ukazanja koja su u tijeku. O tome kako je njegov posao od samih početaka bio popraćen teškoćama svjedoči i intervju koji je dao za talijanski blog *Petrus*. Izvorna mrežna stranica (www.papanews.it/dettaglio_interviste.asp?IdNews=9399) više nije dostupna pa upućujemo na: Gianluca BARILE, Medjugorje – Padre René Laurentin fa marcia indietro (18. IX. 2008.), u: <http://gliultimitempi.myblog.it/2008/09/18/medjugorje-padre-rene-laurentin-fa-marcia-indietro/> (17. II. 2018.). Za potkrepu Laurentinove izloženosti brojnim prigovorima usp. Otvoreno pismo Renéu Laurentinu: Mark WATERINCKX, Time to Tell the Truth about Medjugorje, u: <http://www.unitypublishing.com/Apparitions/Mark-Laurentin.htm> (7. II. 2018.).

⁷ René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 43. Usp. *Isto*, 13, gdje veli da su teolozi često zanemarivali ukazanja.

⁸ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, Paris, 1991., 17, 20.

⁹ Gianluca BARILE, Medjugorje – Padre René Laurentin fa marcia indietro. Vrlo slično vidi u: Dario DODIG, René Laurentin, teolog i mariolog (intervju s Renéom Laurentinom) (27. V. 2005.), u: <http://www.medjugorje.ws/hr/articles/interview-rene-laurentin/> (27. II. 2018.).

¹⁰ Usp. René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 13, 37.

¹¹ Usp. *Isto*, 12: »Nisam ja taj koji je izabrao ukazanja. Ona su mene došla mobilizirati«; *Isto*, 160: »Osobno, nikada nisam osjetio potrebu za ukazanjima. Ja svoju duhovnu hranu

autoriteta.¹² No, kada se jednom upustio u istraživanje toga fenomena, dodatna mu je motivacija bila pomoći i vidiocima i hodočasnicima, jer je uočio da to područje svećenici često pastoralno zanemaruju ili čak potiskuju i podcjenjuju, odbacujući tako i dobre plodove koji se paralelno razvijaju te riskirajući da hodočasnici, prepušteni samima sebi, oblikuju zasebnu »Crkvu ukazanja«.¹³

Ovdje ne možemo čak ni natuknuti koja je sve ukazanja Laurentin ispitao ne samo u razdoblju od 1950. do 1980. godine, koje zbog bujanja ukazanja naziva »fenomenom epohe«¹⁴, nego i u idućim desetljećima. Ipak, za domaću je javnost vrijedno reći da je u ispitivanju onih međugorskih sudjelovao od samih početaka.¹⁵ Za našu je temu zanimljiva činjenica da je u nekoliko navrata ukazao na unutarnju povezanost i kontinuitet fatimskih i međugorskih ukazanja, oba smještajući u Gospin plan oslobođenja na Istoku.¹⁶

Samom Fatimom se, ako se gleda cjelokupnost njegovih angažmana na polju ukazanja, Laurentin relativno malo bavio. U nekim je prigodama i sam iskazao žaljenje zbog toga.¹⁷ Iza sebe nije ostavio nijednu knjigu u kojoj bi de-

instinktivno tražim drugdje [...] Nemam razloga biti ponosan na taj nedostatak potrebe, i moja vjera možda trpi od manjka topline i entuzijazma.« U vezi s prosuđivanjem znakova koji su, bilo kroz fatimske zahtjeve, bilo kroz neke druge poruke i ukazanja, uključivali navještaje o Rusiji, veli da je na njih bio »dugo alergičan«, jer oni prema Crkvi »nisu bitna točka vjere« te je njihovo prosuđivanje kompleksno i zahtijeva mnogo razboritosti i kritički pristup. Usto dodaje: »Moja apstraktna teološka formacija odvrćala me od toga područja« (René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 17).

¹² Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 17.

¹³ Usp. René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 11, 14–15, osobito 27. Zanimljiv je Laurentinov komentar vezan uz navodne objave dvoje kontroverzних vidjelaca: »Ne želim baciti kamen, ali ću natuknuti samo ovaj zaključak: da su [...] bili povjereni prosvjetljenom duhovnom vođi, bez sumnje bi razlikovali dah Duha koji u njima djeluje i dah njihovih imaginacija« (*Isto*, 44). Glede vidjelaca, on je uvjerenja da su oni »krhka bića«, kojima treba podrška. Usp. *Isto*, 45, 236. O generalnoj potrebi pastoralnog pristupa vidiocima i hodočasnicima vidi u: *Isto*, 42, 44.

¹⁴ *Isto*, 15. Usp. *Isto*, 26.

¹⁵ O Međugorju je napisao brojne knjige: René LAURENTIN – Ljudevit RUPČIĆ, *La Vierge apparaît-elle à Medjugorje?*, Paris, 1984., 1990.; René LAURENTIN, *Dernières nouvelles de Medjugorje* (17 svezaka), Paris, 1984. – 1998.; Henri JOYEUX – René LAURENTIN, *Études médicales et scientifiques sur Medjugorje*, Paris, 1984., 1998.; René LAURENTIN, *Medjugorje – Récit et chronologie des apparitions*, Paris, 1986.; René LAURENTIN, *Apparitions de Marie à Medjugorje. Où est la vérité?*, Paris, 1987.; René LAURENTIN, *Message et pédagogie de Marie à Medjugorje. Corpus chronologique des messages*, Paris, 1990.

¹⁶ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 55–56, 58, 138, 142; René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 106.

¹⁷ Usp. René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 13, gdje veli da mu je osobito žao da je u Fatimi, zbog nedostatka vremena, mogao prihvatiti samo ulogu jednostavnog savjetnika. Također usp. René LAURENTIN, Fatima, u: René LAURENTIN – Patrick SBALCHIERO (ur.), *Dictionnaire des »apparitions« de la Vierge Marie. Inventaire des origines à nos jours. Méthodologie, bilan interdisciplinaire, prospective*, Fayard,

taljno razradio tematiku svih fatimskih događaja i poruka. No naširoko se posvetio jednoj temi koja je proizašla iz druge fatimske poruke, naime Gospinu zahtjevu za posvećenje Rusije i cijelog svijeta koji je vidjelica Lucija¹⁸ prenosila papama. Doprinos toj temi dao je evidentiranjem i prosuđivanjem pojedinih događaja, teološkim promišljanjima o temi posvećenja i, na koncu, konkretnim prijedlozima za kvalitetno oživotvorenje posvećenja.

2. Delikatnost problematike fatimskog zahtjeva za posvećenje Rusije i svijeta iz Laurentinove perspektive

Dugo razdoblje interakcije fatimske vidjelice Lucije i brojnih papa protezalo se od 1929. do 1989. godine, dakle, punih sedamdeset godina. Bitan sadržaj Lucijinih poruka papama, koje su im bile prenošene u različitim varijantama, može se ovako sažeti: Gospa/Isus traže od pape da u zajedništvu sa svim biskupima svečano posveti Rusiju i čitav svijet Bezgrešnom Srcu Marijinu i Presvetom Srcu Isusovu. Pio XII. i Ivan Pavao II. tom su zahtjevu udovoljili više puta, također u različitim varijantama, no svaki je put, prema Lucijinu uvjerenju, nedostajao jedan od važnih elemenata. Srž »kontroverzije« bilo je pitanje izričitog spomena Rusije i sudjelovanja svih biskupa u svečanom činu posvećenja. Ovdje nije moguće detaljno iznijeti sve etape i verzije pojedinih događaja koje je Laurentin pomno zabilježio,¹⁹ no ipak je, radi razumijevanja problematike, važno ocrtati barem glavne linije Lucijinih zahtjeva i papinskih reakcija na njih, koje autor učestalo spominje. Pritom će se osobita pozornost usmjeriti Laurentinovim tumačenjima koja proizlaze iz njegova viđenja pojedinih činjenica.

2007, 328: »Jedna od stvari zbog kojih ću u životu žaliti jest da nisam mogao prihvatiti poziv rektora Fatime [...] da dovršim djelo pokojnoga Alonsa...« Laurentinov prijatelj, poznati talijanski novinar Vittorio Messori, svjedoči kako mu je on sam kazao da se Fatimom nije bavio jer ju je smatrao preteškom – kako zbog velikoga vremenskog razmaka između fatimskih viđenja i objavljivanja tajni, tako zbog mnogih političkih strasti vezanih uz Fatimu za koje je smatrao da bi mogle osujetiti njegov posao. Usp. Andrea ZAMBRANO, Vittorio Messori & René Laurentin, u: <https://www.gianangelopistoia.eu/wp-content/uploads/2014/06/Messori-Laurentin-GaPiNews-Andrea-Zambrano.pdf> (28. I. 2018.), 7.

¹⁸ U ovom članku se to ime rabi za Luciju dos Santos (22. III. 1907. – 13. II. 2005.), kao što to čini i Laurentin. Ona je jedina od troje fatimskih vidjelica, koja nije umrla u djetinjstvu dobi te je doživjela duboku starost.

¹⁹ Laurentin se pritom služi već postojećim istraživanjima koja su poduzeli drugi autori i dokumentacijom vezanom uz izjave crkvenog učiteljstva. Nažalost, treba konstatirati da je Laurentinova kronologija događaja vezanih uz temu posvećenja na mnogim mjestima neprecizna. Naime, uz isti događaj nerijetko iznosi različite datume. Ondje gdje se u ovome radu upućuje na datume, te su nepreciznosti otklonjene.

2.1. Lucijini zahtjevi za posvećenje i njezini stavovi o valjanosti učinjenih posvećenja

Lucijini zahtjevi za posvećenje upućeni papama proizlaze iz viđenja od 13. VI. 1917. godine te iz naknadnih objava, ali i naknadnih tumačenja. U viđenju iz 1917. godine Gospa je djeci kazala da Bog u čitavom svijetu želi uspostaviti pobožnost Marijinu Bezgrešnom Srcu.²⁰ Laurentin primjećuje da će taj zahtjev, i to u smislu posvećenja Rusije koje treba načiniti papa u zajedništvu sa svim biskupima, postati »formalan i eksplicitan« tek 1929. godine, prema Gospinu traženju u Tuyju 13. lipnja.²¹ Godine 1937. lerijski biskup upućuje Piju XI. Lucijinu poruku da Bog obećava kraj progonstvima u Rusiji ako papa, moleći za to i sve biskupe, učini svečani i javni čin posvete Rusije Presvetim Srcima Isusa i Marije. Dana 24. listopada 1940. godine Lucija, uz suglasnost svojeg duhovnika, sastavlja pismo koje će 2. prosinca, u redigiranoj verziji, biti poslano Piju XII.²² U tom se pismu skraćuje rata i progona Crkve i samog pape uvjetuje papinim činom posvećenja svijeta Bezgrešnom Srcu Marijinu, s izričitim spomenom Rusije i, opet, u zajedništvu sa svim biskupima. Lucija se 4. svibnja 1943. očituje da joj je dobri Bog pokazao da je zadovoljan činom posvećenja koje je načinio Pio XII. no, zbog nepotpunosti čina, posvećenje Rusije bit će odgođeno. Naime, posvećenje prema njezinu uvjerenju nije bilo učinjeno onako kako je Gospa tražila. Isto ponavlja i nakon još jednog papina zahvata, jer, premda je izričito spomenuo Rusiju, to nije učinio u zajedništvu sa svim biskupima. Lucija će ostati suzdržana i nakon što je Pio XII. svim biskupima naredio da s njime obnove to posvećenje, jer u toj obnovi nije izričito bila spomenuta Rusija.²³ Slično je bilo i s posvećenjima koja je poduzeo Ivan Pavao II., koji se čak preko nuncija u Portugalu raspitivao kod Lucije o posvećenju. Lucija je 21. ožujka 1982. godine izjavila da posvećenje Rusije treba biti svečano i javno te da ga svi biskupi u svojim biskupijama trebaju

²⁰ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 319.

²¹ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie. De la sécularisation à la consécration*, Paris, 1991., 56, 59; René LAURENTIN, *Fatima*, 328–329, 334; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 40. Zanimljivo je da Laurentin ukazuje na koincidenčiju uspona marksizma u Rusiji 1917. godine, jednog viđenja Gospe u Moskvi iste godine (13. II. 1917.) te fatimskog ukazanja 13. VI. 1917. Usp. *Isto*, 25, 35, 138. Čak veli da je događaj u Moskvi bio najava Fatime i Međugorja. Usp. *Isto*, 34–35.

²² Usporedno prikazan sadržaj dviju redakcija vidi u: René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 43–45. Autor ovdje preuzima tekstove iz Antonio Maria MARTINS, *Memorias y Cartas de Irma Lucia*, Porto, 1973., 431, 437.

²³ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 57–59; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 41–49; René LAURENTIN, *Fatima*, 331–334, 328, 339; René LAURENTIN, *Il y a 70 ans: Fatima*, u: *Chrétiens-Magazine*, ožujak 1987., 15–16.

učiniti u isto vrijeme, u datum koji će odabrati papa.²⁴ No vidjelica nije bila zadovoljna posvećenjem koje je te godine načinio papa.²⁵ Također, ispočetka nije bila zadovoljna ni onime iz 1984. godine. Luciji bliske osobe još su 1985. godine ponavljale da posvećenje nije ostvareno.²⁶ Potvrdu da je njegov čin od 25. ožujka 1984. godine ipak bio onakav kakvim ga je Gospa željela te da je posvećenje konačno učinjeno, Ivan Pavao II. dobio je tek 29. kolovoza 1989. godine u pismu koje je Lucija uputila sestri Mariji de Belén.²⁷ Lucijinu promjenu stava o valjanosti posvećenja Laurentin dovodi u izravnu vezu s prvim naznakama promjena u Rusiji uzrokovanih perestrojkom.²⁸

Francuski mariolog u vezi s Lucijinim zahtjevima primjećuje da različitost njihovih varijanata – posvećenje Isusovu i Marijину Srcu *ili* pak samo Marijину, koje treba učiniti sâm papa *ili* papa i svi biskupi, i to posvećujući Rusiju *ili* čitav svijet s posebnim spomenom Rusije, kako bi se ostvario kraj progona *ili* obraćenje Rusije – s pravom otvara prostora oklijevanju.²⁹ On naime uočava kako je sama vidjelica pokazivala određenu nesigurnost u prenošenju svojih viđenja te se »često sa zbunjenošću propitivala o primljenim porukama, ne bez oklijevanja i različitih inačica«³⁰. Potvrdu tome pronalazi u njezinim riječima: »ako se ne varam«, »čini mi se«, »jako se bojim da ne pogriješim«.³¹ Laurentin razumije različite varijante u Lucijinim tumačenjima, jer »priopćenja s neba ne karakterizira lapidarna jasnoća koju im pripisuju zeloti ukazanja«³². Također ukazuje na činjenicu da je vidjelici bilo teško na jednostavan i sažet način prenijeti neizreciva viđenja koja su ju nadilazila.³³ U tome što »ostaje ponizno svjesna svojih granica i ograničenja«, te u tome što »inzistira na vlastitim nesigurnostima«, Laurentin prepoznaje njezino poštenje.³⁴ Ipak, u svim Lucijinim

²⁴ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, Paris, 1991., 79.

²⁵ Usp. *Isto*, 81–82. Ovdje se upućuje na Lucijino svjedočanstvo mons. Hnilici i don Luigiju Bianchiju te njezinoj nećakinji i jednoj obitelji u Portu.

²⁶ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 67.

²⁷ Usp. *Isto*, 70; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 86–87. Ovdje je spomenuto i Lucijino svjedočanstvo anonimnom sugovorniku od 21. studenoga 1989., koje je sličnog sadržaja.

²⁸ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 344.

²⁹ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 47. Usp. *Isto*, 85, gdje autor spominje da je Gospin zahtjev prikazan u podudarnim, ali po Luciji promjenljivim izričajima.

³⁰ René LAURENTIN, *Fatima*, 327.

³¹ *Isto*, 333, 335.

³² *Isto*, 328.

³³ Usp. *Isto*, 335, 341.

³⁴ *Isto*, 335. Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 71, gdje je istaknuto da je Lucija postupala po savjesti.

očitovanjima razaznaje i jednu konstantu, koja se odnosi na ono bitno i kroz koju, »unatoč svoje ponizne autokritike, čuva čvrstu sigurnost«³⁵.

Zbunjenost popraćenu različitim tumačenjima koju uočava u Lucijinim izričajima Laurentin primjećuje i kod svih papa – kako kod onih koji su prema tom zahtjevu ostali suzdržani, tako kod onih koji su ga uzeli s posvemašnjom ozbiljnošću.³⁶ Zanimljiv je njegov uvid da je, unatoč priznatosti fatimskih ukazanja, »dijalog između Lucije, vidjelice, i posljednjih šest papa ostao težak«³⁷.

2.2. Pape koji su iskazivali suzdržanost prema fatimskim zahtjevima

Vežano uz pape koji nisu ili su tek djelomice i to vrlo suzdržano udovoljili fatimskim zahtjevima za posvećenje – riječ je o Piju XI., Ivanu XXIII. i Pavlu VI. – u Laurentinovima se djelima mogu pronaći brojni faktografski podatci, koje gotovo redovito popraćuje barem kratkim komentarom iz kojeg biva razvidno njegovo shvaćanje razloga papinskih neodazivanja na vidjeličine pozive. Nas osobito zanima ovo potonje.

Kao dodirnu točku spomenutih papa Laurentin iznosi njihovu prosudbu da u vezi s tim zahtjevima treba prevladati »tradicionalna razboritost i suzdržanost uspostavljena u odnosu na privatne objave«³⁸. Iste ili vrlo slične komentare iznosi i kada piše o stavovima i reakcijama pojedinih papa. Tako razlog tome da je Lucijina molba upućena Piju XI. da svim biskupima naredi svečani i javni čin posvećenja Rusije Presvetim Srcima Isusa i Marije ostala »besplodna«³⁹ vidi u »tradiciji suzdržanosti Svete Stolice u odnosu na privatne objave«⁴⁰, no i u nečemu još dubljem, što nadilazi suzdržanost u smislu indiferentnosti. Naime, prema Laurentinovu uvidu Pio XI. zapravo je »odbacio taj pritisak privatne objave na vrhovno učiteljstvo«⁴¹, »kako ne bi podložio svoj nezabludivi autoritet privatnoj (dakle nesigurnoj) objavi«⁴². Glede zahtjeva Ivanu XXIII. da 1960. godine obznani treću fatimsku tajnu, također

³⁵ René LAURENTIN, *Fatima*, 335. Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 85.

³⁶ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 322, 327–328.

³⁷ René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 45.

³⁸ René LAURENTIN, *Fatima*, 336.

³⁹ *Isto*, 322.

⁴⁰ *Isto*, 323.

⁴¹ René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 56.

⁴² René LAURENTIN, *Fatima*, 343.

konstatira da se papa »utekao tradicionalnoj suzdržanosti Svete Stolice«⁴³. Laurentinovi komentari vezani uz Pavla VI. otkrivaju još jednu dimenziju papinske suzdržanosti. Kada mu je tijekom Drugoga vatikanskog koncila preko pet stotina koncilskih otaca uputilo molbu da čitavu Crkvu posveti Presvetoj Majci Božjoj,⁴⁴ papa je tom zahtjevu udovoljio tek time što je u govoru na Koncilu, 21. studenoga 1964. godine podsjetio na posvećenje koje je, prema Lucijinu traženju, 1942. godine bio učinio Pio XII.⁴⁵ Tu činjenicu Laurentin tumači u smislu da Pavao VI. nije htio iznova poduzimati one korake koje je njegov prethodnik učinio već četiri puta.⁴⁶ I taj bi se razlog, premda to Laurentin izričito ne spominje, mogao svrstati u red onih koje je najčešće navodio kao povod papinskim odbijanjima upuštanju u čin posvećenja: vjernost tradiciji crkvenog učiteljstva. Tu je Pavao VI. indirektno dao do znanja da je vjeran svojem prethodniku te da njegov čin, tj. čine, smatra dostatnima. Možda upravo zbog toga, ali samo na jednom mjestu, Laurentin i Pavla VI. ubraja među pape koji su načinili posvećenje.⁴⁷

2.3. Pape koji su pozitivno odgovorili na fatimski zahtjev za posvećenje

Na fatimski zahtjev za posvećenje pozitivno su odgovorila dvojica vrhovnih pastira Crkve, jedan pretkoncilski, Pio XII., i jedan poslijekoncilski, Ivan Pavao II. Oni su veoma ozbiljno uzeli u obzir Lucijine molbe te su posvećenja obnavljali u više navrata: Pio XII. četiri puta, a Ivan Pavao II. tri puta.⁴⁸ Ovdje je, radi daljnjeg razumijevanja Laurentinovih prosudbi, važno navesti barem bitne točke svakog od tih sedam posvećenja.

⁴³ *Isto*, 324. Više o Laurentinovim iskazima vezanima uz treću tajnu vidi u: *Isto*, 324, 338–343; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 39; René LAURENTIN, *Il y a 70 ans: Fatima*, 15.

⁴⁴ Više o tome vidi u: René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 61–64; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 11, 49–50.

⁴⁵ Laurentin piše da je time Pavao VI. zahtjevu za posvećenje zatraženu u Fatimi »dao tek moralnu satisfakciju« (René LAURENTIN, *Fatima*, 324). Usp. *Isto*, 337, 344; René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 65; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 49–50; René LAURENTIN, *Il y a 70 ans: Fatima*, 16.

⁴⁶ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 49; René LAURENTIN, *Fatima*, 337.

⁴⁷ Usp. René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 45.

⁴⁸ Laurentin najčešće navodi sedam posvećenja, i to onih čije ćemo datume i mi navesti. Na nekim pak mjestima govori i o osam posvećenja (usp. René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 45), a na nekim mjestima čak i o devet posvećenja (usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 84). No to ne mijenja ništa na onomu što je važno za temu ovog rada.

U prvom posvećenju od 31. X. 1942. godine Pio XII. posvećuje Marijinu Bezgrešnom Srcu ne samo Crkvu nego i cijeli svijet te moli Gospu da udijeli mir odijeljenim narodima, osobito onima koji prema njoj ispovijedaju posebnu pobožnost te onima kod kojih nema kuće koja ne časti njezinu ikonu. Nakon što je bio upoznat s Lucijinim stavom da je to posvećenje nedostatno, papa ga je na još svečaniji način obnovio 8. XII. 1942. godine u bazilici Svetog Petra u Rimu. Po opetovanu Lucijinu negodovanju zbog izostavljanja Rusije, Pio XII. u apostolskom pismu *Sacro Vergente Anno* od 7. VII. 1952. godine podsjeća na prijašnja posvećenja te dodaje da sada na osobit način Marijinu Bezgrešnom Srcu posvećuje sav ruski narod. Ipak, ni treće posvećenje Lucija nije presudila valjanim, jer nije bilo ostvareno u zajedništvu sa svim biskupima. U četvrtom je posvećenju, u enciklici *Ad coeli Regina* od 11. X. 1954. godine, papa to ispravio, nalažući svim biskupima da obnove posvećenje svijeta Marijinu Bezgrešnom Srcu. No taj puta, iz diplomatskih razloga, nije spomenuo Rusiju.⁴⁹

Ivan Pavao II. je prije prvog posvećenja, onoga od 13. V. 1982. godine, okružnicom otpisanim 20. IV. te godine pozvao sve biskupe da mu se pridruže u tom činu. Posvećenje Marijinu Srcu učinio je u Fatimi, a nakon što je spomenuo ljude i narode koji su osobito potrebiti milosrđa, papa je jedno vrijeme proveo u šutnji kako bi u svojem srcu spomenuo Rusiju. No vidjelica je potom izjavila da posvećenje nije učinjeno, jer ga nisu istodobno popratili svi biskupi (bili su, prema njezinu uvjerenju, prekasno obaviješteni) te Rusija nije bila jasno imenovana kao objekt posvećenja. Stoga je to posvećenje, s tek neznatnim varijantama, Ivan Pavao II. ponovio 16. X. 1983., tijekom mise u kojoj su koncelebrirali sinodski oci, predstavnici biskupskog kolegija. Ni time Lucija nije bila zadovoljna. Iduće posvećenje, koje će obaviti 24. III. 1984. godine, papa je navijestio mnogo ranije negoli prvi put, 8. XII. 1983. godine. Ni u trećem posvećenju nije izričito, opet zbog diplomatskih razloga, spomenuo Rusiju, no biskupi su bili obaviješteni formalno i na vrijeme.

U podlozi svih posvećenja Laurentin uočava nekoliko motivacija i razloga koji su utjecali ne samo na činjenicu da su se dvojica papa upustila u taj izazov nego i na formulacije kojima su ga realizirali. Veoma važnima smatra njihove osobne motivacije. Riječ je o dvjema koincidencijama, po jednoj vezanoj uz svakog papu, koje su im dale početni poticaj za angažman na tom području. U vezi s Pijom XII. ukazuje na to da ga je na uključivanje u pokret posvećenja potaknula spoznaja da je bio zaređen za biskupa 13. X. 1917. godine,

⁴⁹ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 57–59; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 46–49; René LAURENTIN, *Il y a 70 ans: Fatima*, 16; René LAURENTIN, *Fatima*, 323–324.

tj. istoga dana kada se u Fatimi tijekom posljednjeg ukazanja dogodilo čudo Sunca.⁵⁰ Kao osoban motiv Ivana Pavla II. ističe podudaranje datuma kada je preživio atentat na Trgu svetog Petra (13. V. 1981.) i datuma prvoga fatimskog ukazanja (13. V. 1917).⁵¹

Dodirna točka te dvojice papa, koja je također utjecala na poduzimanje koraka posvećenja, prema Laurentinovu uvjerenju jest i suočenost s dramatičnim okolnostima njihova vremena – kod Pija XII. s katastrofama Drugoga svjetskog rata a kod Ivana Pavla II. s nasiljima divljega marksističkog progona.⁵² Zbog svega navedenoga reći će da su se oni »osjetili providonosno povezani s Fatimom«⁵³.

Laurentin uočava da su dvojica papa pažljivo obavljali posvećenja, »svaki put dodajući precizacije usmjerene udovoljenju Lucijinu zahtjevu«⁵⁴. Također pokazuje da su obojica iz diplomatskih razloga pazili na način kako će precizirati Lucijin zahtjev da se Rusija izričito spomene te pojedine oblike dodatno komentira.⁵⁵ U riječima Pija XII. iz posvećenja od 31. X. 1942. godine, kada govori o odijeljenim narodima koji prema Mariji gaje posebnu pobožnost i časte njezinu sliku, on vidi implicitan spomen Rusije.⁵⁶ Za eksplicitan spomen Rusije u posvećenju od 7. VII. 1952. godine veli da je bio učinjen »unatoč diplomatskih rizika«⁵⁷. U pozadini činjenice da Ivan Pavao II. nijednom nije glasno imenovao Rusiju, nego samo u nutrini svojeg srca, kao jedini razlog spominje onaj diplomatski.⁵⁸

⁵⁰ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 57–58; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 45; René LAURENTIN, *Fatima*, 336, 344. U potonjem izvoru na oba mjesta spominje da je Pio XII. također bio pogođen time što je iz Vatikanskim vrtova četiri puta vidio ples Sunca.

⁵¹ Laurentin piše i o tome kako je Ivan Pavao II. za vrijeme boravka u bolnici Gemelli s prijateljicom iz djetinjstva, doktoricom Poltawskom, ozbiljno proučavao tekstove iz Fatime. Odonud je zamolio Kongregaciju za nauk vjere da mu dostavi i treću tajnu te se, nakon cjelovitih uvida, upustio u ostvarivanje posvećenja. O svemu više vidi u: René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 57–58, 66; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 53; René LAURENTIN, *Fatima*, 325, 336–337, 341–342, 344. O tome da je na početku pontifikata između 1978. i 1981. godine Ivan Pavao II. bio suzdržan prema fatimskim zahtjevima, ne samo jer mu to pitanje nije bilo prioritarno nego i jer je bilo delikatno obavljati posvećenja koja je Pio XII. izvršio četiri puta, Laurentin piše u svim navedenim izvorima.

⁵² Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 58; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 91–92; René LAURENTIN, *Fatima*, 336, 343.

⁵³ René LAURENTIN, *Fatima*, 336.

⁵⁴ René LAURENTIN, *Multiplikation des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 45.

⁵⁵ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 323–327.

⁵⁶ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 58.

⁵⁷ René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 77. Usp. *Isto*, 48; René LAURENTIN, *Fatima*, 324.

⁵⁸ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 77, 81; René LAURENTIN, *Fatima*, 326.

Sve varijante i veoma različita rješenja, koji su obilježeni oklijevanjem i jednog i drugog pape tijekom svih posvećenja, Laurentin shvaća kao nastojanje da se izbjegne svaka mogućnost kršenja ljudskih prava i svaka moguća provokacija⁵⁹ a sve s ciljem udovoljiti svima: »Oni sami su oklijevali, razabirali, tapkali kako bi sve pomirili; otud njihovo ponavljanje.«⁶⁰

2.4. Laurentinova prosudba

Na koncu ovog poglavlja dobro je iznijeti još neke dodatne Laurentinove prosudbe o posvećenjima. No prije toga, i jedan općeniti dojam.

Veliki mariolog koji je, kako smo vidjeli prije, i sam čitavog života nosio teret teologa koji se bavi »spornim« pitanjima, ima razumijevanja i za pape koji su se odupirali ili barem ignorirali Lucijin zahtjev za posvećenje i za pape koji su se tomu zahtjevu odazvali. Razumije one koje nisu ništa poduzeli, jer je svjestan da posvećenja onih koji se protive kršćanskoj vjeri sa sobom nose brojna teološka pitanja ali i opravdane ekumenske prigovore te u tom smislu jesu i ostaju »znak kontradikcije«⁶¹. Razumije i one koji su učinili mnogo, jer je i sam učinio mnogo.

Imajući u vidu koliko su puta Pio XII. i Ivan Pavao II. ponovili posvećenja, Laurentin na više mjesta ističe da je angažman te dvojice papa u pokretu posvećenja potaknutu Fatimom jedinstven u povijesti Crkve i papinstva – jer nikada, u čitavoj povijesti Crkve, pape nisu toliko učinili da bi udovoljili jednoj »privatnoj objavi« te su pritom angažirali (ili barem imali nakanu angažirati) čitavu Crkvu.⁶²

Također često spominje kako su Pio XII. i Ivan Pavao II. izašli iz uobičajene suzdržanosti Svete Stolice te su učinili čin koji naziva proročkim. Uvjeren je da su oni na proročkom planu »uzeli inicijativu bez presedana kako bi uveli Crkvu u profetizam fatimskih ukazanja«⁶³. Pa ipak, prema Laurentinu, i ti su se pape, kao i oni kod kojih je prevladala druga opcija, našli pred pitanjem koje

⁵⁹ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 331. Također usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 81: »S kojim pravom bi papa posvetio narod koji je službeno ateistički. To bi bila provokacija, magijski čin, atentat na slobode jedne zemlje.«

⁶⁰ René LAURENTIN, *Fatima*, 336.

⁶¹ René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 9. Usp. *Isto*, 58: »Službeni spomen Rusije zapravo je stvorio problem koji nije bio samo diplomatski, nego i teološki, jer je bila riječ o posvećenju države koja se službeno deklarirala kao ateistička.«

⁶² Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 56, 67; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 84; René LAURENTIN, *Fatima*, 316.

⁶³ René LAURENTIN, *Fatima*, 344. Usp. *Isto*, 336.

nije bilo lišeno »rastrganosti između razboritosti koju zahtijeva njihovo vrhovno učiteljstvo i poziva na proročki angažman na povijesnoj prekretnici«⁶⁴.

U vezi s time valja reći da Laurentin izuzetno pazi kako bi svojim čitateljima ukazao na to da su, premda su se iznimno angažirali u pitanju Fatime, Pio XII. i Ivan Pavao II. ujedno vodili brigu da njihovi čini ne bi ni na koji način kompromitirali službu vrhovnog poglavara Crkve. To se dade iščitati iz njegovih komentara da su obojica načinili iskorake iz svoje tradicionalne suzdržanosti »na proročkom planu, a ne na planu učiteljstva«⁶⁵, da su brinuli kako bi ostali »na pastoralnom, a ne dogmatskom terenu«⁶⁶, te kako svoja osobna iskustva ili osobna tumačenja fatimskih tajni nikada nisu sami objavljivali.⁶⁷ Na istom je tragu i njegov zaključak da su, kada su Pavao VI. i Ivan Pavao II. pohodili Fatimu, oni ohrabрили njezine hodočasnike, no ondje nisu formalno vršili autoritet Crkve.⁶⁸

Upravo je to, prema Laurentinovu uvjerenju, bilo razlogom da mnogi biskupi nisu slijedili njihove pozive da im se pridruže u činu posvećenja.⁶⁹ Povrh toga, pape nisu bili lišeni kritika s dviju strana. S jedne su im ih strane upućivali teolozi, prigovarajući im da su se dali obmanuti i upregnuti od jedne vidjelice.⁷⁰ S druge su im strane pristizali brojni prigovori gorljivih fatimista koji su tijekom svih posvećenja, pa i nakon onoga posljednjeg, pronalazili propuste u papinskim formulacijama i koji su išli tako daleko da su pape progla-

⁶⁴ Isto, 336. Usp. Isto, 343.

⁶⁵ Isto, 344.

⁶⁶ René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 56.

⁶⁷ Usp. René LAURENTIN, Fatima, 344. Tu Laurentin piše o tome kako Pio XII. nije htio sam objaviti da je u Vatikanskim vrtovima vidio čudo Sunca niti je Ivan Pavao II. htio sam objaviti treću fatimsku tajnu. Usp. Isto, 340; René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 35, 40; Marie-Sandrine SGHERRI, Interview Père René Laurentin, Auteur du »Dictionnaire des apparitions de la Vierge Marie« (4. IX. 2008.), u: <http://www.lepoint.fr/actualites-societe/2008-09-04/interview-pere-rene-laurentin-auteur-du-dictionnaire-des/920/0/271445> (30. I. 2018.).

⁶⁸ Usp. René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 35–36. O hodočašćima tih papa u Fatimu vidi u: René LAURENTIN, Fatima, 316.

⁶⁹ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 9.

⁷⁰ Usp. Isto, 9, 68. U Isto, 68, Laurentin opisuje tri različita mišljenja o tome pitanju. Osim navedenih, dijametralno suprotnih i zaoštrenih stavova, navodi i stav onih koji su smatrali da je posvećenje učinjeno. Sličnu podjelu donosi i u: René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 46: »1. Pape nisu poslušali Luciju, njihova je savjest opterećena; 2. Obraćenje Rusije je počelo. Obraćanja su se umnožila u novim generacijama odgojenim u ateizmu te, nakon kraja vjerskih progona (obećanog u Fatimi), krštenja se umnažaju u desetcima tisuća, svake nedjelje; 3. Teolozi najkritičniji glede ukazanja na koncu vele: ta ponavljanja bez kraja dokaz su da su pape pogriješili time što su dopustili da njihova vrhovna služba bude ukrcana u prikolicu privatnih ukazanja. Tako su oni, bivajući poslušni vidjelici, degradirali svoju učiteljsku službu a da Rusija nije obraćena, pa čak ni vidjelica zadovoljena...« Usp. još René LAURENTIN, Il y a 70 ans: Fatima, 17.

sili odgovornima ne samo za širenje marksizma po svijetu nego i krivima za 50 milijuna mrtvih nakon početka Ruske revolucije.⁷¹

Nasuprot potonjima, Laurentin je uvjeren da je fatimski zahtjev za posvećenje bio ispunjen kroz sve papinske čine uzete kumulativno, jer je u nekima Rusija ipak bila eksplicitno ili implicitno spomenuta, te jer je u nekima oblik posvećenja imao karakter zajedništva svih biskupa.⁷² Prigovore radikalnih fatimista stoga smatra »ispraznima«⁷³ te ih na jednom mjestu čak u određenom smislu proglašava odgovornima za Lucijinu suzdržanost, jer su preko nje htjeli izvršiti pritisak na papu.⁷⁴ Ovdje, barem usputno, valja spomenuti da se i sam Laurentin bio našao na meti te fatimske struje, kao onaj koji pronalazi isprike za pape i koji piše protiv Lucijine vjerodostojnosti.⁷⁵

Vežano uz čitavu tu problematiku, može se zaključiti da je i u pitanju umnažanja posvećenja francuski teolog zadržao stav koji i inače zastupa pred činjenicom »umnažanja ukazanja«, naime da je riječ o teškom pitanju koje valja oprezno istraživati. To dodatno potvrđuju ove njegove riječi: »Ako čak trijezni angažmani papa, utemeljeni na izvanredno snažnim i strogim istraživanjima i na jednako tako izvanrednoj prosudbi glave Crkve, pružaju povoda tolikim diskusijama – koje pape puštaju na slobodu vjernicima – to pokazuje u kolikoj je mjeri teško prosuditi smisao i značaj jedne poruke. To što je više susljednih papa oklijevalo nad tim zahtjevom koji je prenijela Lucija, [...] to što je sama Lucija oklijevala nad modalitetima primljenih poruka, poziva na mnogo umjerenosti.«⁷⁶

Laurentin je i sam osupnut ostvarenjem navještaja iz druge fatimske tajne o kraju progonstava i obraćenju Rusije, jer je isprva prema tome bio skeptičan, budući da se »policijska, vojna i znanstvena moć marksističke dik-

⁷¹ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 68. Usp. René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 45; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 86; René LAURENTIN, *Il y a 70 ans: Fatima*, 17.

⁷² Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 71; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 84; René LAURENTIN, *Fatima*, 324, 337. Također usp. Edward D. O'CONNOR, *The Roots of Pope John Paul II's Devotion to Mary*, u: *Marian Studies*, 39 (1988.), 105–106.

⁷³ René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 84; René LAURENTIN, *Fatima*, 70.

⁷⁴ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 335, 341.

⁷⁵ Usp. [nepoznat autor], *Le troisième secret toujours caché par le Vatican*, u: http://www.virgo-maria.org/D-3eme_secret_de_Fatima/documents_fatima/chronologie_du_troisieme_secret_de_fatima.pdf (21. II. 2018.) (uz taj tekst stoji da je preuzet s ove mrežne stranice: <http://www.fatima.be/fr/fatima/secret/index.php>; danas ta stranica više nije dostupna, a mi smo je konzultirali 28. III. 2016.); [nepoznat autor], *Les apparitions à Tuy. Jeudi 13 juin 1929. La demande de consécration de la Russie, 16–20*, u: <http://www.fatima.be/fr/fatima/vision/tuy.php> (28. III. 2016.; danas je stranica nedostupna).

⁷⁶ René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 46.

tature [...] činila gospodaricom budućnosti...«⁷⁷ Stoga na više mjesta ukazuje na to da je nakon posvećenja, koje je Ivan Pavao II. učinio 24. III. 1984. godine, uslijedilo oslobođenje istočnih kršćana. Tu osobito misli na devedesete godine XX. stoljeća, kada je u Rusiji dopušten govor o Bogu i u službenim medijima te kada se ondje počinju umnažati krštenja.⁷⁸ Fatimu, kao »znak nade«, dovodi u izravnu vezu s padom ateizma i okončanjem progona u Rusiji i drugdje⁷⁹ te se ne libi kazati da je to ono što ga kod fatimskih ukazanja »najviše iznenađuje«, »ono najneočakivanije«. Premda mu se to proroštvo »činilo nevjerojatnim [...] njegovo neočekivano ostvarenje [...] uvjerilo« ga je.⁸⁰ Potom dodaje da se fatimska poruka, u kojoj je najvažniji ustrajan poziv na molitvu, pokoru, obraćenje i žrtvu, tako »upisuje na liniju evanđelja.«⁸¹ Potonji Laurentinov iskaz treba razumjeti u kontekstu njegovih drugih uvjerenja. Iako dobro razlikuje između objave koja svakog vjernika obvezuje u savjesti i privatnih objava koje su neobvezujuće,⁸² on uočava – a što je važno i za razumijevanje Fatime – da autentične privatne objave, premda ne prenose istine koje već nisu sadržane u pologu vjere, ipak osvjetljaju i ističu neke istine toga pologa koje su u određenom povijesnom trenutku bile potisnute ili zanemarivane – ukazanja su, prema njemu, proročka poruka za reaktualizaciju evanđelja u novom kontekstu.⁸³ Stoga je, kao teolog koji se bavi ukazanjima, kao jedan od ciljeva svojih istraživanja fatimskih posvećenja postavio i pomirenje teologije i pučke pobožnosti, smatrajući da prigovore obiju strana valja ozbiljno uzeti i razumjeti ih. Jedino se takvim pristupom, uvjeren je, mogu nadići poteškoće, a za to je potrebno pročistiti nauk i rječnik.⁸⁴ U nastavku donosimo njegova teološka promišljanja o temi posvećenja, kojima je i pridonio spomenutom pročišćenju.

⁷⁷ René LAURENTIN, *Fatima*, 343.

⁷⁸ Usp. René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 69, 46; René LAURENTIN, *Fatima*, 345. O primjerima demokratskih i vjerskih promjena u Rusiji autor naširoko piše u René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 63–76 pod naslovom: »Obraćanje Rusije već u tijeku od trenutka atentata na Ivana Pavla II.« Usp. još *Isto*, 86. Laurentin Ivanu Pavlu II. pripisuje »providonosnu ulogu za oslobođenje od marksističkog ateizma« (*Isto*, 92.) Usp. još *Isto*, 90, 132.

⁷⁹ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 21.

⁸⁰ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 345.

⁸¹ Usp. *Isto*; René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 124, gdje ističe da Fatima podsjeća da mir dolazi od Boga i poziva na hitnost obraćenja kroz povratak Gospodinu.

⁸² Usp. René LAURENTIN, *Multiplication des apparitions de la Vierge aujourd'hui*, 18–19, 36.

⁸³ Usp. *Isto*, 13, 20, 122, 125; Gianluca BARILE, Medjugorje – Padre René Laurentin fa marcia indietro. O tom Laurentinovu uvjerenju piše i Frederick L. MILLER, *The significance of Fatima: A Seventy-Five-Year Perspective*, u: *Marian Studies*, 44 (1993.), 64–65.

⁸⁴ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 10, 71.

3. Posvećenje Rusije i svijeta u prizmi Laurentinova teološkog promišljanja problematike posvećenja

Ovdje ćemo se dotaknuti Laurentinova razmatranja fatimskog posvećenja u svjetlu pitanja koja ono otvara s teološkog gledišta, a svest ćemo ih na dva temeljna: komu se Rusija i svijet posvećuju, te na pitanje (mogućnosti) posvećenja drugih. Zbog boljeg uvida u problematiku, posegnut ćemo i za Laurentinovim teološkim promišljanjem problematike posvećenja u kadru širem od Fatime.

3.1. Posvećenje – pobožanstvenjenje

S teološkog gledišta, posvećenje (*consecration*) u strogoj je smislu, po Laurentinu, naša svetost – pobožanstvenjenje: »preoblikovanje ljudskog života u božanski po komunikaciji samoga tog života, ponuđenog našoj participirajućoj slobodi [...] to je transformacija, transfinalizacija, transfiguracija ljudskog života, iznutra prožetog, podignutog, nadnaturaliziranog iznutra po daru božanskog života, tj. po samoj Božjoj Ljubavi, po njegovoj Agapè«; njime je čovjeku dano »spoznati i ljubiti kao što Bog ljubi, samom njegovom ljubavlju«⁸⁵. Tu pak transformaciju-pobožanstvenjenje duše Bog ostvaruje po milosti – »novoj akтуaciji duše po Bogu, samim njegovim božanskim životom«⁸⁶, kojom su ljudski čini uzdignuti na Božju razinu, i to na organski način, što će reći da teološke (božanske) kreposti, budući nekovrsni duhovni organi, osposobljuju naš um i volju (srce) »spoznati i ljubiti Boga u njemu samome kao što on sebe spoznaje i ljubi u međuprožimanju (*circumincessio*) trojstvene spoznaje i ljubavi«, koje je Božji život.⁸⁷ Po Laurentinu, posvećenje se može definirati formulacijom Mauricea de la Taillea, a koju drži »genijalnom«, naime kao »stvorena akтуacija po nestvorenu činu«⁸⁸.

Prema Svetom pismu, ističe Laurentin, u posvećenju je sama bit kršćanskog života.⁸⁹ Po njemu se ostvaruje sâm Božji naum stvaranja i otkupljenja,

⁸⁵ René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 116. Također usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 150.

⁸⁶ René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 116. Kod definiranja milosti Laurentin se koristi navodom Mauricea de la Taillea, ne donoseći ostale bibliografske podatke o izvoru.

⁸⁷ Usp. *Isto*, ovdje i navod. Usp. i René LAURENTIN, *Fatima*, 330.

⁸⁸ René LAURENTIN, *Fatima*, 330. Laurentin navodi da formulaciju Mauricea de la Taillea (»actuation créée par acte incréé«) prenosi iz njegova rada – koji ne imenuje – objavljena u: *Recherches de science religieuse*, 18 (1928.), 250–280. Prema našem uvidu naslov M. de la Tailleova rada je »Actuation créée par acte incréé«.

⁸⁹ Slijedom Iv 10,34-35. Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 25. Ono se, prema 1 Pt 1,14 ostvaruje Božjim zahvatom u krštenju. Usp. *Isto*, 25; René LAURENTIN, *Fatima*, 330.

koji je naum ljubavi.⁹⁰ Budući da je ono pobožanstvenjenje, u pravom, strogom smislu, postoji isključivo posvećenje Bogu i po Bogu.⁹¹ To se načelo objave prepoznaje kao kritička točka Laurentinovih teoloških promišljanja problematike posvećenjâ, pa i onoga fatimskog.⁹²

3.2. Komu se posvećuju Rusija i svijet?

Laurentin napominje da je pokret posvećenja Srcu već u samim začetcima potaknuo i nadalje nazočna protivljenja i prigovore teologâ koji su, ističući da je srce tek stvoreni objekt, organ, upozoravali na idolatriju, materijalizam, partikularizam ili partikularizam utjelovljenja.⁹³ Štovanje Presvetog Srca, naprotiv, nije upućeno srcu kao materijalnom organu, već Kristovoj osobi,⁹⁴ ukazuje Laurentin, upućujući na posvećenje ljudskog roda Presvetom Srcu Isusovu Lava XIII. godine 1899. godine,⁹⁵ koji je tim tumačenjem odgovorio na prigovore za idolatriju.⁹⁶ Papa je posvećenje, odnosno štovanje, ističe Laurentin, utemeljio na »moćnoj transcendenciji božanske ljubavi, koju simbolizira srce«⁹⁷. Opravdanje je štovanja Kristova Srca po Laurentinu u tome što ono »naviješta njegovo božansko i ljudsko, tjelesno i moralno jedinstvo, veoma znakovito, u znaku Ljubavi. Ono nas podsjeća da je Bog stvorio čovjeka na svoju sliku: nadasve po srcu. Srce Kristovo je *Srce Boga* koji je postao čovjekom. Ono je esencijalni dio utjelovljenog Logosa. S toga ga se naslova može častiti: Srce samoga Boga, rođena na ljudski način u Mariji, probodena za nas, uskrsnula za nas.«⁹⁸ Otvo-

⁹⁰ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 171.

⁹¹ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 330; René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 10, 76, 81; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 77.

⁹² Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 330.

⁹³ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 145, 45.

⁹⁴ Usp. *Isto*, 149. U okviru problematike posvećenja Srcu Laurentin podsjeća na bitnu i značajnu ulogu srca u Bibliji/objavi. Usp. *Isto*, 147–148. Ukazuje i na značenje srca u Svetom pismu koje, prema riječima pape Ivana Pavla II., na kojeg se poziva, predstavlja »bitno središte čovjekove osobnosti u kojemu čovjek stoji pred Bogom, kao cjelina, tijelo i duša, kao 'ja' koji misli, želi, ljubi«, IVAN PAVAO II., *Homilija u bolnici Gemelli od 24. lipnja 1984.*, navedeno prema: René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 147.

⁹⁵ To jest na štovanje Presvetoga Srca Isusova, koje je ustanovio. Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 45; René LAURENTIN, *Fatima*, 329.

⁹⁶ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 329. Prigovore je papa otklonio riječima: »Ovo štovanje nije upravljeno materijalnom organu, već božanskoj osobi Utjelovljene riječi u znaku njezina Srca« (navedeno prema *Isto*).

⁹⁷ René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 45. Laurentin ovdje navodi riječi *Annum Sacrum*, *Enciklike pape Leona XIII. o posvećenju ljudskoga roda Presvetom Srcu* (25. V. 1899.), br. 8 (*AAS, vol. XXXI [1898–1899], pp. 646–651) prema kojima je Presveto Srce »osjetilna slika beskrajne ljubavi Isusa Krista koja nas tjera da nas tjera da ljubimo zauzvrat«.

⁹⁸ René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 150.

renim pitanjem ipak ostaje je li predmet pobožnosti (*devotion*) »tjelesno srce kao simbol Kristove ljubavi«, ili pak »Kristova ljubav simbolizirana srcem«⁹⁹.

Promotrimo li u tom svjetlu Fatimu, Laurentin primjećuje da se, počevši s Lucijinim pismom od 24. listopada 1940. godine, ni u njezinim spisima ni u službenim aktima pape Pija XII. više ne govori o posvećenju Srcu Kristovu, već samo Srcu Marijину.¹⁰⁰ Budući se u strogom smislu može posvetiti samo Bogu, naš autor formulaciju »posvećenje Srcu Marijину« karakterizira »necjelovitom i teološki problematičnom«;¹⁰¹ štoviše, »teološki neprihvatljivom« u pravom smislu riječi »posvetiti«,¹⁰² jer Marija nije utjelovljeni Bog.¹⁰³ Posvećenje tek njezinu Srcu, napominje Laurentin, ne odgovara doktrinarnom rješenju Lava XIII.,¹⁰⁴ nesumnjivo stoga što prešućujući Krista implicira posvećenje stvorenju. Budući da bi ovo posljednje odgovaralo idolatriji, postaje jasan teološki problem koji je stajao pred papama od kojih se tražilo »posvećenje Srcu Marijину«.¹⁰⁵

U govoru isključivo o »posvećenju Srcu Marijину« Laurentin prepoznaje »prečac« koji, proročki, nastoji iskazati da je u duhovnom smislu Srce Isusovo i Marijino samo jedno jer oni sve dijele i jer su neodjeljivi, te se stoga naše posvećenje Isusu odnosi i na Mariju,¹⁰⁶ istom pak uključuje pojednostavljenje i sugestivnost – naime, »čini da se zaboravi ono najvažnije [...] Boga (Krista) prečesto se ostavlja u onom implicitnom«¹⁰⁷. Da je riječ o »zaboravljanju« Božjeg prvenstva, teocentrizma, u svakom posvećenju, razvidno je iz Laurentinova razmatranja problematike koja proistječe iz govora o »posvećenju Mariji«,¹⁰⁸ kojim, po njemu, biva »izdana« i Marijina uloga u našem posvećenju, oboje uz štetne posljedice i neugodnosti.¹⁰⁹

⁹⁹ *Isto*, 149.

¹⁰⁰ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 329.

¹⁰¹ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 41. U tom pogledu razloge zbog kojih papa Pavao VI. nije obnovio posvećenja, koja je u četiri navrata učinio Pio XII., naš autor dijelom pripisuje i činjenici da je papa shvaćao teološke prigovore na formulaciju »posvećenje Mariji« temeljem načela da se posvetiti može samo Bogu. Usp. *Isto*, 49–50.

¹⁰² Usp. *Isto*, 78.

¹⁰³ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 150.

¹⁰⁴ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 329.

¹⁰⁵ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 77. Laurentin navodi problem koji je stajao pred Ivanom Pavlom II.: posvećenje Mariji, koja je stvorenje, štoviše, njezinu Srcu. Usp. *Isto*.

¹⁰⁶ Izričaj želi očitovati Marijину »nepobitnu« važnost. Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 152.

¹⁰⁷ »Ce langage fait oublier l'essentiel [...] Dieu (le Christ) est trop souvent relégué dans l'implicite« (*Isto*).

¹⁰⁸ Usp. *Isto*, 9–10, 79, 81.

¹⁰⁹ Usp. *Isto*, 152.

Naš autor upozorava da navedena formulacija, podrazumijeva li – što bi bilo nužno za čistoću nauka – Marijino i Isusovo jedinstvo »u savršenom zajedništvu slave«, zahtijeva i adekvatno objašnjenje.¹¹⁰ U formulaciji »posvećenje Srcu Isusovu i Srcu Marijinu« on vidi važnu preciznost, odnosno ispravnost (*précision*) koja tumači teološki spornu, no uvriježenu formulaciju »posvećenje srcu Marijinu«¹¹¹, te »eksplicitnije i potpunije« prenosi poruku koju je primila Lucija.¹¹² Adekvatno izričući jedinstvo (*unité*) Srdaca Isusa i Marije i njihovo jedinstvo (*union*) čuva se čistoća nauka,¹¹³ te bi na taj način shvaćene prve Lucijine formulacije, koje prenose zahjev za posvećenje Srcima Isusa i Marije, odgovarale rješenju Lava XIII.¹¹⁴

Po Laurentinu jedinstvo Isusa i Marije i njihovih Srdaca proizlazi iz majčinskog odnosa Marije i Isusova Srca.¹¹⁵ Ona je ne samo oblikovala Kristovo fizičko srce već i psihičko: »odgojila [ga] u njegovim ljudskim odnosima« te »izgradila njegove navlastito ljudske sposobnosti obuhvaćene pojmom srca«.¹¹⁶ Taj se, nazovimo ga začetni odnos, »prvi kontakt«, koji Laurentin karakterizira kao »duboko moralno jedinstvo« dvaju Srdaca, »nastavlja po dubokom zajedništvu Srdaca te života, materijalnog, moralnog i religioznog, sve do supatnje«.¹¹⁷ Duboko jedinstvo Srdaca Isusova i Marijina – a »srce« valja razumjeti u biblijskom smislu¹¹⁸ – prema Laurentinu izriče njihovo duhovno, moralno i »u određenom smislu fizičko« jedinstvo.¹¹⁹

S toga naslova naš autor drži nužnim da se Krista izrijekom uključi u buđuća posvećenja, poput Ivana Pavla II. 1982. i 1984. godine, čime bi uporabljene formulacije odgovarale prvotnom fatimskom zahtjevu za posvećenje dvama

¹¹⁰ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 78.

¹¹¹ Usp. *Isto*, 41. Laurentin tumačenje pripisuje Gospi, prilikom priopćenja Luciji od 29. svibnja 1930. godine. Tekst priopćenja vidi u: *Isto*, s navodom izvora. Primjećujemo da toj formulaciji odgovara i Lucijin zahtjev iz 1937.godine. Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 329.

¹¹² Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 153.

¹¹³ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 78.

¹¹⁴ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 329–330. One bi mu odgovarale razumije li ih se u smislu da su Srce Isusovo i Srce Marijino u više pogleda samo jedno.

¹¹⁵ Laurentin majčinstvo ističe kao najintimniji postojeći osobni odnos. Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 128.

¹¹⁶ *Isto*, 151, 149.

¹¹⁷ *Isto*, 151. Laurentin ovdje izvodi da je njihova ljubav, unatoč dvama fizičkim srcima, samo jedna, božanska i ljudska.

¹¹⁸ Usp. bilj. 94. ovoga rada.

¹¹⁹ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 151; René LAURENTIN, *Fatima*, 330. Laurentin napominje da je upravo to htio izreći sv. Ivan Eudes govoreći o Srcu (u jedini!) Isusovu i Marijinu.

Srcima, a također i strogom teocentrizmu na kojemu – a vidjeli smo, teološki utemeljeno – čvrsto ustraje Sveta Stolica, pastoralnoj pouci i govoru ekumen-skih susreta.¹²⁰

Kao na velik problem Laurentin je, baveći se problematikom posvećenjâ, ukazao na manjkavost, navlastito višeznačnost (*ambiguïté*) rječnika kojim se služe (pokreti) posvećenja a koji »vrijeđa« ne samo teologiju nego i samu obja-vu.¹²¹ U pitanju je, pojašnjuje naš autor, služenje izrazom »posvetiti« u različitim smislovima.¹²² U teološkom smislu on, kao što smo već vidjeli, označuje pobožanstvenjenje, te stoga što nitko do Boga ne može pozvati čovjeka na dioništvu u njegovu životu i komunicirati mu ga,¹²³ u teološkom smislu nitko ne može sam sebe posvetiti,¹²⁴ već Bog posvećuje nas.¹²⁵ Kao čin ljubavi, koja bitno uključuje reciprocitet, posvećenje je neostvarivo osim u »slobodnom odgovoru naše ljubavi.«¹²⁶ U uvriježenom pak značenju te riječi, mi »se posvećujemo« (npr. hobiju, poslu, obitelji),¹²⁷ u kojem slučaju termin izriče *naše* zalaganje i aktivnost.¹²⁸ U slučaju votivnih posvećenja, poput fatimskog – naime, posveće-njâ zemalja ili svijeta koje čini papa ili pak drugi državni poglavar¹²⁹ – termin »posvetiti« rabi se u užem smislu.¹³⁰ U pitanju su »prošnje (*demandes*) upućene Bogu da bi štitio tu zemlju kako bi ona bila konačno posvećena«, no uz slobodan pristanak osoba, tj. stanovnikâ.¹³¹

Do višeznačnosti rječnika posvećenja, prema Laurentinovoј dijagnozi, došlo je uslijed »difuzije« pokreta posvećenja – ispravno usmjerenog¹³² – u »pokrete čistog zanosa«, po plemenitim ili zanesenim, no teološki slabo poučenim ljudima. Laurentin će uvidjeti kako su posvećenja »prečesto zaboravljala« da je posvećenje moguće samo Bogu i po njemu, što je rezultiralo podcjenjivanjem posvećenjâ, a rječnik posvećenjâ počesto je odavao dojam

¹²⁰ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 329.

¹²¹ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 9–10, 100; *Fatima*, 330.

¹²² Usp. *Isto*, 330. Laurentin napominje da je taj rječnik s pokretom posvećenja Mariji u XVI. stoljeću u Španjolskoj uveo Bartolomeo de Los Rios.

¹²³ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 80.

¹²⁴ Usp. *Isto*, 76, 80.

¹²⁵ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 330.

¹²⁶ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 79–82, 89, 116; René LAURENTIN, *Fatima*, 330–331.

¹²⁷ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 330; René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 76.

¹²⁸ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 78.

¹²⁹ Usp. *Isto*; René LAURENTIN, *Fatima*, 330.

¹³⁰ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 78.

¹³¹ René LAURENTIN, *Fatima*, 330.

¹³² René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 174. To je bio, po Laurentinu, »u najmanju ruku« pokret posvećenja.

idolatrije i pelagijanizma.¹³³ Nastale prilike – koje rezultiraju teološkom i ekumenskom sablazni¹³⁴ – posebno, prema francuskom mariologu, pogađaju Blaženu Djevicu Mariju.¹³⁵ Laurentin u tom rječniku radije gleda nevičnost, višeznačnost i neodmjerenost nego zabludu.¹³⁶

Istovrstan onomu koji predstavlja sporna formulacija »posvećenja Srcu Marijinu«, problem rječnika nije mimoišao ni Fatimu.¹³⁷ Laurentin, naime, primjećuje kako u svojim najranijim spisima, počevši od 1927. godine, Lucija prenosi »povezane« zahtjeve za »povjeravanjem« (*devotion*) i »posvećenjem« (*consécration*). Termin »posvećenje« rabi se tek od 1930. godine,¹³⁸ prevladavajući u zahtjevima sve do činâ posvećenjâ Ivana Pavla II.¹³⁹

U cilju sanacije rječnika, koja je u tijeku,¹⁴⁰ Laurentin je na teološkom simpoziju u Fatimi 1986. godine predložio rješenje, koje su ponudili slijediti eminentni talijanski teolozi.¹⁴¹ A to je razlikovanje između posvećenja-pobožanstvenjenja (*consecration*) i *affidamento* (engl. *entrustment*). »Posvećenje« bi ostalo pridržano Bogu.¹⁴² *Affidamento* (*entrustment*), pak, upućen Mariji, označuje »ponudu/prikazanje, dar, prepuštanje, posvemašnje predanje samoga sebe, što se bezrezervno može učiniti Mariji, našoj Majci«¹⁴³ da bi bila zagovornicom kod Boga i pripomogla »željeti, pripremiti se, prihvatiti posvećenje koje će u konačnici biti Božje djelo«¹⁴⁴. Mariji se »povjeravamo« (*confions*)¹⁴⁵ i »dajemo« (*donnons*) kako bismo se posvetili Kristu (Bogu).¹⁴⁶

¹³³ Usp. *Isto*, 89, 174. Idolatrija – stoga što se govori o posvećenju Mariji, koja je stvorenje. Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 78–79. Pelagijanizam – budući da se služi izričajem »posvetiti se«. Usp. *Isto*, 76–77.

¹³⁴ Usp. *Isto*, 175.

¹³⁵ Usp. *Isto*, 99.

¹³⁶ Usp. *Isto*, 174, 100. Po Laurentinu glavna struja pokreta posvećenjâ nije time pogođena, već je na to reagirala. Usp. *Isto*, 100.

¹³⁷ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 78

¹³⁸ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 328.

¹³⁹ Kronologiju zahtjevâ s izvorima vidi u: *Isto*, 328–329; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 36–49. Također usp. potpoglavlje 2.1. ovog rada.

¹⁴⁰ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 330. Sanacija rječnika dio je nastojanja koje Laurentin drži potrebnima kako bi se provela sanacija postojećih teoloških i ekumenskih sablazni koje izviru iz pomutnje u rječniku posvećenjâ. Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 175. On je sam pridonio tomu nastojanju navlastito u netom navedenom djelu.

¹⁴¹ U pitanju su Stefano de Fiores, D. Bertetto i mons. F. M. Franzi. Usp. *Isto*, 101–102.

¹⁴² Usp. *Isto*; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 78.

¹⁴³ »Offrande, don, abandon, remise totale de soi, qui peut être faite sans réserve à Marie, notre Mère« (*Isto*, 102).

¹⁴⁴ *Isto*, 78.

¹⁴⁵ Govoreći navlastito o Fatimi, Laurentin ukazuje na činjenicu da 18. svibnja 1936. godine Isus pripoćuje Luciji kako je Rusija »povjerena« – portugalski: *confiada*, a ne »posvećena« (*consacré*) Bezgrešnu Srcu Marijinu. Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 329.

¹⁴⁶ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 41.

Razliku je – ukazuje naš autor – naznačio već Pio XII,¹⁴⁷ a Ivan Pavao II. postupno ju je i uveo posvećenjima 1982. i 1984. godine.¹⁴⁸ Laurentin upozorava da se tim razlikovanjem izbjegavaju dvosmislenosti, pretjeranosti i pogreške i ističe Božja prvotna uloga (»samo Bog«) u posvećenju,¹⁴⁹ dok se Marijina uloga u njemu ni u kojem pogledu ne umanjuje, već smješta u svoju »istinu« i »užu specifičnost« – u skladu s teocentrizmom koji u himnu *Magnificat* sama Marija navija, te domet i posebnosti njezine uloge postaju jasniji.¹⁵⁰ Razlikovanje posvećenja Bogu i povjeravanja (*affidamento*) Mariji ne umanjuje ni čovjekov dar Mariji.¹⁵¹ Montfortovo rješenje »posvećenje Bogu po Mariji« Laurentin drži jednako izvrsnim.¹⁵² Na toj liniji, imajući u vidu fatimski zahtjev za posvećenje, naš autor drži najboljim »promicanje posvećenja Bogu po Marijinu Bezgrešnu Srcu«¹⁵³.

3.3. Posvećenje drugih

Fatimski zahtjev posvećenja Rusije, vidjeli smo, pape je stavio pred diplomatski, no ujedno i teološki problem.¹⁵⁴ Budući da je osobni čin, posvećenje je, kao što je već rečeno, teološki gledano moguće (djelotvorno) tek uz slobodni pristanak subjekta – u slučaju posvećenja neke zemlje, odnosno svijeta, pristanak (sviju) osoba-građana.¹⁵⁵ Laurentin ukazuje da je upravo na tom temelju posvećenje drugih protiv njihove volje, nevjerujućih – koji nisu u Crkvi, a po vrh toga i stranih naroda, ateističkih, koji i službeno očituju neprijateljski stav

¹⁴⁷ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 102.

¹⁴⁸ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 330. Detaljnije o posvećenjima Ivana Pavla II. s osvrtom na uporabljenu terminologiju vidi u: René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 51–52.

¹⁴⁹ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 102.

¹⁵⁰ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 330–331; René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 178, 102. Marijinu ulogu u posvećenju Laurentin razumije kao »esencijalnu i u povijesnom i u ontološkom redu posvećenja«, *Isto*, 123. O Marijinoj ulozi u posvećenju sveobuhvatno vidi u: *Isto*, 123–144 a sažetije u: René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 150–153.

¹⁵¹ Taj je dar po Laurentinovu mišljenju sretno izrečen pseudo-Bonaventurinom formulacijom »Totus tuus«. Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 331.

¹⁵² Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 102; René LAURENTIN, *Fatima*, 331.

¹⁵³ René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 78. Laurentin kao odgovarajuće formulacije također sugerira »Povjeriti se (se confier) Srcu Marijinu kako bismo se posvetili Bogu« te »Ponuditi se (s'offrir) tom božanskom posvećenju, po Mariji, jer je ona put do njegovu Srca« (René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 153).

¹⁵⁴ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 331. O diplomatskom problemu vidi potpoglavlje 2.3. ovog rada.

¹⁵⁵ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 79, 82; René LAURENTIN, *Fatima*, 330 i bilj. 131 ovog rada.

prema Bogu i Crkvi, poticalo i potiče teološke prigovore.¹⁵⁶ Posvećenje mimo ili protiv njihove volje može se shvatiti i kao povreda njihove slobode, »indiskrecija, provokacija, magija«¹⁵⁷ pa i agresija.¹⁵⁸ Francuski mariolog ističe kako su pape u nadilaženju teološkog problema izlaz našli u razlici između *formalnog* (*consécration formelle*) i *votivnog* posvećenja (*consécration votive*)¹⁵⁹. Formalno je moguće surađivati isključivo u vlastitom posvećenju¹⁶⁰ te ga mimo volje drugoga i bez njegova osobnog sudjelovanja ne može učiniti ni papa. U *votivnom*, pak, posvećenju Laurentin prepoznaje »izraz Božje želje«: njegove univerzalne spasenjske volje – da svi za vlastito dobro budu posvećeni – s kojim je ciljem povjerio poslanje evangelizacije svijeta Crkvi, čija je zadaća sudjelovati u tom Božjem naumu.¹⁶¹ Glede legitimnosti posvećenja drugih, Laurentin konstatira da je onaj koji posvećuje za to ovlašten srazmjerno svojoj odgovornosti za one koji bivaju posvećeni, čime je papa ovlašten posvetiti opću Crkvu i svijet temeljem povjerene mu njegove evangelizacije (usp. Mt 28,20).¹⁶²

Votivnim posvećenjima druge se *povjerava* (*l'on confie à*) Bogu pri čemu, tumači Laurentin, njihova sloboda nije kompromitirana jer votivno posvećenje valja razumjeti iz želje za dobrom drugoga koja to posvećenje opravdava, naime na liniji ljudske solidarnosti s onima u nevolji, pri čemu se u pomoć zaziva najizvršniju pomoć – Boga.¹⁶³ Otud im Laurentin pridaje karakter molitve i posredovanja, koji su u skladu s crkvenom tradicijom.¹⁶⁴ U pitanju je »prošnja (*demande*) upravljena Bogu da nadahne pristanak onih koje papa ima u vidu pri tom posvećenju, pri čemu on nema pravo povrijediti njihovu slobodu«¹⁶⁵. U konkretnom slučaju fatimskog posvećenja, pojašnjuje Laurentin, »papa *povjerava* (*confie*) Rusiju i svijet Mariji, u nadi da će njezino majčinsko djelovanje kod Boga i ljudi potaknuti posvećenje koje u konačnici čini Bog, ne bez slobodnog sudjelovanja obraćenih srdaca«¹⁶⁶.

¹⁵⁶ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 79, 82; Laurentin navedene prigovore drži načelno opravdanim.

¹⁵⁷ Usp. *Isto*, 79.

¹⁵⁸ Usp. *Isto*, 82.

¹⁵⁹ Ta je razlika, primjećuje Laurentin, klasičnoj teologiji često bila nepoznata. Usp. *Isto*, 84.

¹⁶⁰ *Isto*, 82.

¹⁶¹ Usp. *Isto*, 84.

¹⁶² Usp. *Isto*. Istom logikom, primjerice, biskup ima ovlast posvetiti svoju biskupiju. Usp. *Isto*.

¹⁶³ Usp. *Isto*, 85, 87. Laurentin ukazuje da s istim motivom pozivamo vatrogasce ili liječnike kada je netko u nevolji i ističe kako nas je solidarnima stvorio Bog, te nas na solidarnost i poziva, a ne pomoći osobi u opasnosti sankcionira i zakon kao kazneno djelo propusta. Usp. *Isto*, 85.

¹⁶⁴ *Isto*.

¹⁶⁵ Usp. René LAURENTIN, *Fatima*, 331.

¹⁶⁶ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 78.

Naš autor ukazuje na činjenicu da je papa Ivan Pavao II. obnove fatimskih posvećenja čvrsto zasnovao na »principu i modelu svakog posvećenja«, Isusovu posvećenju samog sebe – što mu je, kao Bogu, bilo u moći, a što je svojim utjelovljenjem, smrću i uskrsnućem ostvario na vidljiv način – da bismo i mi bili posvećeni »u Njemu i po Njemu«, naime na Isusovim riječima iz Iv 17,17,19, kojim započinju papini čini posvećenja.¹⁶⁷ Isusove su riječi prema Laurentinu zapravo votivno i deprekativno posvećenje, Isusova molitva (*demande*) Ocu, koji je »cilj i konačno počelo svakoga posvećenja«, za naše posvećenje.¹⁶⁸ Laurentin napominje da ga ne treba shvaćati kao formalno posvećenje, već u njemu valja vidjeti prošnju (*voeu*), tj. »preklinjanje (*imploration*) njegove pobjedničke ljubavi čija svemoć ne kompromitira ničiju slobodu«¹⁶⁹. Imajući u vidu da čovjek ima slobodu prihvaćanja ili odbijanja Božje ljubavi i milosti, svatko se može bez bojazni na njega »nastaviti, odnosno nadovezati«¹⁷⁰.

Kako djelotvornost posvećenja ovisi o slobodnom pristanku, Laurentin votivne »prošnje« (*voeux*) i »molitve« (*prières*)« razumije tek kao »začetak« i »anticipaciju«, te ističe nužnost dugoročnoga pastoralnog plana/djelovanja da bi se one ispunile,¹⁷¹ o čemu detaljnije na koncu našeg rada.

4. Umjesto zaključka: Laurentinovi konkretni prijedlozi vezani uz fatimski zahtjev za posvećenje Rusije i svijeta

U zaključnom poglavlju iznijet ćemo dva konkretna Laurentinova prijedloga vezana uz fatimski zahtjev za posvećenje Rusije i svijeta. Riječ je o ponajprije praktičnim prijedlozima, ali koji proizlaze iz njegovih teoloških promišljanja.

Prvi se prijedlog tiče *poziva na relativizaciju formula*. Taj poziv smjera svi-ma onima koji su bili, ili još uvijek jesu, uvjereni da posvećenja nisu bila realizirana prema točnim formulacijama iz Gospina zahtjeva te su zbog toga otvoreno prigovarali papama. Prema Laurentinu Ivan Pavao II. najbolji je sudac o valjanosti posvećenja koja je izvršio nakon ozbiljnog i brižnog istraživanja te plodnog razmišljanja o svim fatimskim tekstovima i Lucijinim zahtjevima. I dok Luciji priznaje karizmu objave, podsjeća da papa ima vrhovnu karizmu

¹⁶⁷ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 87. Iv 17,19: »I za njih posvećujem samog sebe da i oni budu posvećeni u istini«; Iv 17,17: »Posveti ih u istini: tvoja je riječ istina.«

¹⁶⁸ Usp. *Isto*.

¹⁶⁹ *Isto*, 88. Laurentin ističe da je ta prošnja utkana i u zapovijed evangeliziranja svijeta naroda (usp. Mt 28,19).

¹⁷⁰ Usp. *Isto*, 87–89.

¹⁷¹ Usp. *Isto*, 85.

tumačenja.¹⁷² Iz svih se autorovih promišljanja dade zaključiti da ta papina karizma oduzima formulama vrijednost »in se«, u smislu da bi one bile presudne za čin posvećenja i za posljedično obraćenje svijeta ili pak Rusije: »Papa ne može načiniti magijski čin koji bi automatski obratio Rusiju (ili druge ljude). On može samo *povjeriti* one koji su daleko od Krista, zauzimati se za njih.«¹⁷³

Isti zaključak primjenjuje i na samu Djevicu, tvrdeći da ona sama »nije svojem zahtjevu dala formalan i precizan vid«¹⁷⁴, da ona nije »sitničava« niti »mađioničarka«¹⁷⁵ te da, zapravo, ni »sama Djevica nema moć obratiti Rusiju čarobnim štapićem«¹⁷⁶. Povrh toga, dodaje Laurentin, uvjerenjem da ona ima tu moć, ali ju nije izvršila zbog pukog formalizma, oduzima joj se ona njezina najbitnija osobina, milosrdne majke.¹⁷⁷ Stoga svaku spekulaciju koja se previše fokusira na formule smatra ne samo protivnom evanđelju nego i »osobito naivnom«¹⁷⁸.

Drugi Laurentinov prijedlog usmjeren je potrebi *pastoralnog programa koji bi pratio posvećenja s osobitim naglaskom na »duhovnoj kvaliteti« posvećenja*. On je uvjeren da »veliki pokret posvećenja Mariji« »valja osvijetliti.«¹⁷⁹ To osvjetljenje, vidjeli smo u trećem poglavlju, svakako treba biti usmjereno pročišćenju rječnika koji valja uskladiti s jasnim i bitnim teološkim istinama. No tim istinama treba i poučiti vjernike koji žele »posvetiti« sebe ili imaju potrebu »posvetiti« drugoga. To je pak težak i kompleksan posao jer su, prema njemu, posvećenja još uvijek »objekt kritike i zbunjenosti«¹⁸⁰. Odakle god pristizale kritike papinskih posvećenja, Laurentin je uvjeren da su one »slab alibi kojim se opravdava duhovno nezauzimanje u stvarima u kojima leži istinski ulog,

¹⁷² Usp. *Isto*, 69–70; René LAURENTIN, Il y a 70 ans: Fatima, 14, 17; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 85–86.

¹⁷³ René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 85. Ipak, Laurentin tvrdi da »papine formule, iznesene nakon zrele promišljanja, idu najdalje što je moguće« (*Isto*).

¹⁷⁴ *Isto*. Usp. René LAURENTIN, Fatima, 337, gdje nasuprot onima koji su sumnjicali papinska posvećenja postavlja pitanje »Je li Djevica, tako jednostavna, živa i transparentna, htjela izričaju svojih želja dati juridički, administrativni i sitničav oblik...«

¹⁷⁵ René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 71.

¹⁷⁶ René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 85. Usp. René LAURENTIN, Fatima, 336, gdje one, prema kojima je Gospa sitničava i ljutita na pape Laurentin naziva »zelotima Fatime«.

¹⁷⁷ Usp. René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 85. Tu izjavu autor dodatno pojačava mogućim Marijinim riječima: »Učinili ste što ste najbolje umjeli, no zaboravili ste zarez, dakle, neću vas obratiti!« Vrlo slične zaključke vidi i u: René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 71. Na te Laurentinove stavove ukazuje i Edward D. O'CONNOR, *The Roots of Pope John Paul II's Devotion to Mary*, 108.

¹⁷⁸ René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 71.

¹⁷⁹ *Isto*, 75.

¹⁸⁰ *Isto*.

u Rusiji i drugdje¹⁸¹. On misli da »budućnost ovisi o djelotvornom posvećenju osoba i zajednica, u Rusiji i čitavom svijetu«¹⁸², a da bi ono postalo uistinu djelotvorno, da bi se obraćenje zaista dogodilo, nedostaje mu »pastoralna akcija«¹⁸³, »djelatni angažman svih Crkava i svih kršćana« i »duhovna kvaliteta posvećenja«¹⁸⁴. Iz njegovih se teoloških promišljanja između redaka može iščitati na koje bi istine trebalo staviti naglasak u pastoralnom programu koji bi posvećenjima dao duhovnu kvalitetu. Osobitu važnost Laurentin pridaje ponovnom posvješćivanju krsnog posvećenja koje prethodi svakome drugome. On poziva na trajno, cjeloživotno nastojanje da ono »sjeme svetosti, dano po krsnom posvećenju«, prožme sve žilice kršćaninova bića i sve trenutke njegova života.¹⁸⁵ Pritom podsjeća da je i kod krsnog posvećenja riječ o »djelu na duge staze«¹⁸⁶, koje smjera dovršenju »u slavnom posvećenju: razotkrivanju našega božanskog života«¹⁸⁷. Ta tvrdnja vodi zaključku da je i svako drugo posvećenje djelo »na duge staze«, te otud biva još jasnije zašto je francuskom teologu bila odbojna pomisao da bi se posvećenje moglo ostvariti točno određenim formulama, kao »čarobnim štapićem«.

Glede samog čina posvećenja – bilo da je shvaćen kao produbljivanje krsnog posvećenja bilo kao posebna, izvanredna odluka – Laurentin ističe da ono treba biti osobni čin,¹⁸⁸ ali ne individualistički, nego ostvaren u zajedništvu s drugim ljudima,¹⁸⁹ jer se »po tom stvarnom i osobnom posvećenju svako-

¹⁸¹ *Isto*, 71.

¹⁸² *Isto*, 72. Usp. *Isto*, 78.

¹⁸³ *Isto*, 61. Ovdje autor kaže da se »prečesto zaboravlja [da] ono što nedostaje službenim papirskim posvećenjima svijeta nisu juridičke forme i literarne jote [...] nego pastoralna akcija da bi posvećenja postala djelotvorna u narodu«. Kao pozitivne primjere posvećenja koja su bila popraćena pastoralnim programom navodi osobno i nacionalno posvećenje poljskog kardinala Stefana Wyszyńskog iz 1953. i 1956. godine i primjer Luja XIII., koji je 1639. godine povjerio Francusku Bogu po Mariji. Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 60–61, 84; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 155–157; René LAURENTIN, *Fatima*, 330.

¹⁸⁴ René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 69.

¹⁸⁵ Usp. *Isto*, 27, 36–37, 82, 164; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 149.

¹⁸⁶ René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 27.

¹⁸⁷ *Isto*, 82.

¹⁸⁸ U vezi s time pomalo kritički upozorava: »Na koncu, zaboravljajući na posvećenje samih sebe, mi rado posvećujemo druge, tj. strane narode, službeno neprijateljske prema Bogu i Crkvi, kao što je Rusija« te dodaje: »Nije li to indiskrecija, provokacija, magija, budući da posvećenje može biti samo u ljubavi, slobodi i uzajamnosti?« (*Isto*, 79.) O posvećenju kao osobnom činu vidi u: *Isto*, 168; René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 149–150.

¹⁸⁹ Usp. René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 169.

ga pojedinca solidarno širi cjelovito posvećenje u mističnom tijelu¹⁹⁰. U tom smislu, pitajući se »koja je, dakle, naša uloga«, odgovara: »Ne *posvetiti se*. [...] Naša je uloga ljubiti, jer Bog nam je darovao srce. [...] Naša uloga u našem posvećenju jest ta želja, taj dar, taj polet, za koje treba moliti milost, jer sve je milost. [...] Naša uloga dakle nije 'posvetiti se', nego prihvatiti veliki Božji naum ljubavi...«¹⁹¹

Imajući sve navedeno u vidu, možemo zajedno s Laurentinom zaključiti: »... nadasve [...] treba živjeti naše posvećenje. Jer posvećenje Rusije ima smisla samo u dubokoj solidarnosti čitava mističnog tijela. Ako molimo za posvećenje Rusije, a ne posvećujemo sami sebe, za obraćenje Rusije a ne obraćamo sami sebe, na krivom smo putu. [...] Ako posvećenje koje su učinili papa i biskupi svijeta ostane formalistički čin, bez djelatnog sudjelovanja čitavoga kršćanskog naroda, ako ono neće biti žarko djelatno posvećenje Bogu po Mariji (a što je i program našega spasenja), božanski će čin ostati paraliziran. Na nama je da oslobodimo svemoguću ljubav, ne samo po našoj molitvi nego i po našem obraćenju i našem posvećenju.«¹⁹²

U ovom su zaključku sažeti svi Laurentinovi naponi koje je uložio u, premda prema njegovu uvjerenju manjkavo, proučavanje Fatime – od isticanja delikatnosti fatimskog zahtjeva za posvećenje Rusije i svijeta, preko strogo teoloških spekulacija o tematici posvećenja, do konkretnih, nadasve pastoralnih prijedloga. Kroz sva se ta promišljanja očitovao kao teolog, mariolog, svećenik i vjernik koji se ne libi uhvatiti u koštac s »kontroverznim« pitanjima, kojima pristupa u posvemašnjoj znanstvenoj i ljudskoj ozbiljnosti, ispitujući s raznih strana. Najvećom njegovom vrijednošću smatramo to što je, pa i onda kada je u svojem prosuđivanju morao iznijeti i neke kritike, zadržao dobronamjernost, a sve s ciljem da fatimski poziv na posvećenje Rusije i svijeta rezultira stvarnim plodovima u svakom pojedinom kršćaninu, u zajednici kršćana i, nije pretjerano kazati, u zajednici čovječanstva.

¹⁹⁰ René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 149. Usp. René LAURENTIN, *Il y a 70 ans: Fatima*, 17.

¹⁹¹ René LAURENTIN, *Retour à Dieu avec Marie*, 178–179. Vrlo slično vidi u: René LAURENTIN, *Comment la Vierge Marie leur a rendu la liberté*, 150.

¹⁹² René LAURENTIN, *Il y a 70 ans: Fatima*, 17.

Summary

THE FATIMA PLEA FOR THE CONSECRATION OF RUSSIA AND THE WORLD IN THEOLOGICAL REFLECTIONS OF RENÉ LAURENTIN

Andrea FILIĆ

Catholic Faculty of Theology, University of Zagreb
Vlaška 38, p.p. 432, HR – 10 001 Zagreb
andrea.filic@kbf.hr

Vanda KRAFT SOIĆ

Catholic Faculty of Theology, University of Zagreb
Vlaška 38, p.p. 432, HR – 10 001 Zagreb
kraftsoicv@kbf.hr

The article deals with a multi-layered issue of the Fatima plea for the consecration of Russia and the world within the wider context of theological reflections of one of the greatest Mariologists of the 20th century and a conciliar peritus René Laurentin (1917 – 2017). The first, introductory part of the article contextualises the topic by sketching Laurentin's approach to the issue of apparitions, including the one that happened in Fatima, and by summing his contribution in this area. The second part, based on Laurentin's insights and judgements, introduces the reader into the delicacy of the issue of the Fatima plea in terms of difficulties that it created for the Pope in the diplomatic sense. These involve the relation of the Papal Office to private revelations and the judgement on validity of performed consecrations. The third part discusses Laurentin's reflections on the issue of the Fatima plea for the consecration of Russia and the world from the theological point of view. The final part sketches Laurentin's concrete, practical proposals that are based on his theological reflection on the Fatima plea for the consecration. These are directed to a better understanding of the very nature of consecration and its »spiritual quality« with the final aim of efficacy of the consecration on which – since consecration is our sanctification, divinisation – according to Laurentin, our future as persons and the community depends.

Keywords: René Laurentin, Fatima, apparitions, consecration, Mariology.